

УДК 338

О.С. Башуцька, канд.економ.наук.,доц.

М.М. Грицун, магістрантка

Західноукраїнський національний університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Oksana Bashutska Ph.D., Assoc. Prof

Mariia Hrytsun

FEATURES OF INVESTMENT ACTIVITY IN UKRAINE

Дослідження зарубіжних та українських вчених свідчать про те, що процеси економічного росту обумовлюються обсягом і темпами зростання інвестицій, їх структурою та якісними характеристиками. Не зважаючи на те, що в Україні відбувається деяке пожвавлення інвестиційної діяльності, позитивні тенденції в інвестиційних процесах ще не набули стійкого характеру. Також варто зважати на те, що в умовах трансформації економічних відносин продовжують діяти чинники, що стримують розвиток інвестиційної діяльності. Актуальним питанням та особливостями інвестиційної діяльності в Україні присвячено праці Л. Анчука, І. Бланка, А. Бутнярова, О. Гаврилюка, П. Гайдуцького, Л. Збразької, М. Дацишина, О. Козака, В. Комарова, В. Ланового. Відповідно до закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиція – це господарська операція, яка передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно [3].

У сучасній економіці ефективна інвестиційна діяльність значною мірою підтримується завдяки зовнішньому фінансуванню. Оскільки сучасний розвиток будь-якої країни світу, у тому числі й України, неможливий без залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) з інших країн, однією з найголовніших характеристик сучасного світового господарства є транскордонне переміщення капіталів.

Воно здійснюється у вигляді прямого іноземного інвестування країною-донором країні-реципієнту з метою отримання прибутку або іншого корисного ефекту. Враховуючи важливість надходження іноземних інвестицій в економіку, створення сприятливого інвестиційного клімату є одним із найважливіших завдань уряду будь-якої держави незалежно від рівня її економічного розвитку. Європейський Союз (ЄС) є головним інвестором в українську економіку, з кожним роком інвестиційні потоки пожвавлюються, проте існує ряд проблем, що їх гальмують. Тому питання інвестиційної привабливості нашої країни стає дедалі актуальнішим і вимагає поступових, але впевнених дій для її покращення.

Подолання економічної кризи й формування об'єктивних передумов стійкого розвитку економіки України та її регіонів неможливе без реальних інвестицій, оновлення основного капіталу, реструктуризації всієї фінансово-інвестиційної сфери й створення сприятливого інвестиційного клімату як важливої конкурентної переваги подальшого успішного економічного розвитку регіону.

Сучасні стратегії розвитку економіки України мають формуватися з урахуванням використання моніторингу в системі управління інвестиційним кліматом. За таких умов зростає роль моніторингу як системи, що може забезпечити гармонійне поєднання вимог усіх учасників економіко-правових відносин, які ініціюють виконання визначеної стратегії розвитку економіки [1, с.76–86.].

Наявність великого тіньового сектору є важливою причиною низької інвестиційної привабливості економіки України для ймовірних іноземних інвесторів. На сьогодні частка тіньового сектору становить від 20 до 35% ВВП. Значним є

відставання України від «країн-еталонів» ОЕСР за показниками рівня захисту інвестицій. Зокрема, найбільше відставання спостерігається за критерієм розкриття інформації, що ускладнює прихід на український ринок системних іноземних інвесторів, а також підвищує ризики придбання пакетів акцій, які не є контрольними, внаслідок зростання витрат на вивчення потенційних партнерів та загроз втрати оперативного управління інвестиціями. Суттєвою вадою успішної розбудови інвестиційної діяльності є фокусування політики переважно на розвитку великого та середнього бізнесу в Україні. Зосередження заходів державних стратегій і програм на розподілі державних коштів чи наданні преференцій окремим групам господарюючих суб'єктів або окремим регіонам призвело до викривлення конкурентних можливостей на національному ринку та непрозорості в сфері розподілу ресурсів, не дозволило сформувати на державному рівні єдине нормативно-правове поле реалізації економічної діяльності.

В Україні зберігаються такі системні загрози для інвесторів як: висока інфляція, валютна нестабільність, нерозвинуте й непередбачуване правове поле, вади системи державного правочинства, високий рівень корупції, тінізація економіки. З теоретичної точки зору, головним інституційним завданням державної та регіональної інвестиційної політики має стати створення високо привабливого економіко-правового середовища, яке активізує інвестиційний процес на пріоритетних напрямках реального та інфраструктурного секторів економіки [4, с.190].

Для подальшого покращення інвестиційного клімату України актуальним на сьогодні є питання удосконалення правової та організаційної бази для підвищення дієздатності механізмів для утворення та забезпечення привабливого економіко-правового середовища та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Серед особливостей інвестиційної діяльності підприємства науковці виділяють наступні:

- інвестиції в розвиток підприємства є найважливішою формою забезпечення зростання ефективності його господарювання;
- форми і методи інвестиційної діяльності підприємства меншою мірою залежні від галузевих особливостей підприємства порівняно з виробничою діяльністю;
- динаміка обсягів інвестиційної діяльності характеризується певною нерівномірністю у визначені відрізки часу;
- інвестиційна діяльність формує окремий самостійний вид грошових надходжень підприємства;
- з моменту реалізації інвестицій до моменту отримання доданої вартості від їх вкладання існує значний розрив за часом;
- інвестиційній діяльності властиві значні ризики, які пояснюються фактором невизначеності впливу зовнішнього середовища [2, с. 156]

Інвестиційні проекти під час своєї реалізації проходять низку етапів свого розвитку і кожен з цих етапів може характеризуватися певними ризиками. Ці ризики тісно пов'язані з запланованими результатами, тому необхідно визначати ризики інвестування як ймовірність впливу негативних чинників на інвестиційну діяльність, які можуть призвести до відхилення результируючих показників ефективності інвестиційної діяльності підприємства. Отже, основним акцентом при плануванні інвестиційної діяльності є постійне оцінювання ефективності інвестиційного проекту, моніторингу відхилень, системного контролю за ризиками проекту та визначення шляхів їх мінімізації.

Отже, проблема залучення інвестицій та здійснення інвестиційної діяльності завжди буде в центрі уваги науковців та практиків, оскільки від них залежить

економічний розвиток як самого підприємства, так і країни в цілому. Активізацію інвестиційної діяльності гальмує ще і політична ситуація, а вихід з кризи без істотного збільшення капіталовкладень неможливий. Однак з проведенням реформ в Україні з'явився фактор стабілізації економіки, який слід закріпити і зміцнити проведенням реальних, а не декларативних реформ. Йдеться про подолання інфляції. Високі темпи інфляції роблять абсолютно неефективним нагромадження фінансових ресурсів, спрямованих на здійснення довгострокових проєктів. Зниження інфляції дає можливість нормалізувати фінансовий стан підприємств, стимулювати збільшення виробництва. На управління інвестиційною діяльністю впливає різноманітна кількість чинників, які мають зовнішній та внутрішній характер та прямий або опосередкований вплив по відношенню до окремого підприємства. Зовнішні чинники, які впливають на інвестиційну діяльність підприємства, можливо поділити на чотири основні групи: міжнародні чинники, галузеві чинники, чинники, пов'язані із державним управлінням інвестиційною діяльністю, ринкові чинники.

Література:

1. Вакулич М.М. Моніторинг інвестиційного клімату економіки України [Текст]. Економічний нобелівський вісник. 2014. №1 (7). С.76–86.
2. Нкайа Б.Ж., Ларка М.І. Роль і значення інвестицій в діяльності підприємств. Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність «Форвард–2016»: матеріали VII міжнар. наук.-практ. Internet-конф. студ. та молодих вчених. 27 груд. 2016 р., Харків: НТУ «ХПІ», 2016. С. 155–156.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560—ХІІ від 18.09.1991 р. (із змінами та доповненнями)–[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/10-12>.
4. Шутюк С.В. Моделирование системы взаимоотношений крупных компаний с регионами : [монография]. М.: ВИНТИ РАН, 2010. 336 с.